

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Бодні Івана Олександровича на тему «Організаційно-економічний механізм інноваційної трансформації регіону для підвищення конкурентоспроможності», яку подано на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковою тематикою. Забезпечення конкурентоспроможності регіонів у сучасних умовах глобалізації неможливе без реалізації інноваційних стратегій. Перехід економіки на інноваційний шлях вимагає реального базису, що дозволяє забезпечити стратегію інноваційного розвитку. Нині процеси розвитку інноваційної економіки стримуються проблемами фінансування науки; модернізації бази наукових лабораторій та інститутів; підготовки інноваційно активних та інноваційно сприйнятливих кадрів фахівців; відставанням у науково-технічному забезпеченні освітнього процесу; недостатньою інноваційною сприйнятливістю бізнесу та його низькими фінансовими можливостями; недостатньою інноваційною інфраструктурою регіонів.

У зв'язку з цим об'єктивно необхідними стають інтеграційні зв'язки науки, освіти та виробництва, формування просторово локалізованих інноваційних підсистем транскордонних регіонів. Розробка теорії, методології та практики управління інноваційним розвитком регіонів, інтеграційної зв'язності науки, освіти та виробництва не лише окремих регіонів, але й усіх територій є актуальною проблемою. Модернізацію економіки необхідно розпочинати з освіти, підвищення зацікавленості суб'єктів у науковій діяльності, інноваційної активності та сприйнятливості. Розвиток інноваційної економіки передбачає як впровадження нових техніки і технологій, але й зміну морально-етичного укладу. Для вирішення завдання формування інноваційної економіки важливими є як соціально-економічні, так і соціально-культурні трансформації, зміни макроекономічної ситуації.

Зважаючи на вищезазначене, тема дисертаційної роботи, у якій досліджено теоретико-методичні положення інноваційної трансформації регіону для підвищення конкурентоспроможності, а також досягнуті в роботі мета й завдання є актуальними і нагальними.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка за темою «Стратегічні аспекти трансформації публічного управління та адміністрування в Україні» (д/р № 0121U113610, 2021-2025 рр.).

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації та висвітлені в публікаціях, мають достатній рівень теоретичного і методичного обґрунтування. Методологічною основою роботи є сукупність способів і принципів наукового пізнання, загальних та спеціальних методів і прийомів, що використовувалися в дослідженні. Для досягнення поставленої мети та реалізації визначених завдань у роботі використано такі методи дослідження: таксономічний – для аналітичного огляду понятійного апарату дослідження; аналізу та синтезу – з метою дослідження проблем формування конкурентоспроможних регіональних інноваційних систем; систематизації та узагальнення – задля дослідження формування базису інноваційної трансформації регіону для забезпечення його конкурентоспроможності; просторовий – для дослідження специфіки розвитку бізнесу в Україні; статистичні – з метою розробки підходу щодо нормування показників оцінки ефективності бюджетних видатків регіону в інноваційній сфері; графічний і картографічний – для наочного відображення результативного рейтингового розподілу напрямів наукових досліджень; рейтингування – для впорядкування (складання рейтингів) територій за ознаками їх сприятливості для започаткування бізнесу чи інвестування, комп'ютерної обробки та аналізу інформації за допомогою програм Microsoft Excel – для здійснення комплексного аналізу та складних арифметичних розрахунків щодо

досліджуваного об'єкту, окресленого метою та завданнями дослідження; матричний метод – з метою побудови матриці елементів МУІТР за рівнями та напрямками діяльності підприємств регіону.

Достовірність вирішення поставлених наукових завдань підтверджується тим, що проведені дослідження здійснено з використанням офіційних статистичних матеріалів України, наукових праць провідних учених.

Основні положення дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлені автором у 12 опублікованих наукових працях. Отримані результати пройшли апробацію на конференціях різних рівнів.

Отже, дисертаційне дослідження Бодні І.О. є обґрунтованим і достовірним.

3. Основні наукові результати, одержані автором, їх новизна.

Безперечним здобутком автора є уточнені теоретичні основи та розробки методичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного механізму інноваційної трансформації регіону для підвищення його конкурентоспроможності.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи та особистий внесок автора полягають у такому:

1. Вперше запропоновано послідовність оцінювання та ранжування наукових компетенцій організацій регіону, на основі якої сформовано трьохетапну чисельну методику, що дає змогу на основі анкетування наукових шкіл виявити компетенції, присутні в організаціях регіону, проривні наукові напрями, передові дослідження та розробки, а також визначити їх вплив на конкурентоспроможність регіону.

2. Удосконалено класифікацію груп факторів підвищення інноваційної сприйнятливості регіону (стабілізуючі, активізуючі, структурні), для якої виділено три основні рівні економічних систем (індивід, організація, регіон), що дозволить визначити ступінь впливу інноваційних процесів в регіоні на забезпечення його конкурентоспроможності.

3. Удосконалено кількісний підхід до оцінки ефективності бюджетних

видатків регіону в інноваційній сфері, який, на відміну від існуючих, дає змогу сформуванню цільові значення показників короткострокового періоду, при досягненні яких регіон буде конкурентоспроможним у референтній групі країн та регіонів за зіставним рівнем інноваційного розвитку.

4. Уточнено поняття «інноваційна сприйнятливість регіону», яка, на відміну від існуючих, характеризується створенням типових елементів механізму та регулювання інноваційної політики, що має важливе методологічне, теоретичне та практичне значення та створює передумови для появи нових методів, форм і практичних механізмів управління інноваційним розвитком промислових підприємств.

5. Розвинуто сукупність економічних інститутів, які забезпечують істотний внесок у стимулювання інноваційного розвитку регіону на основі сприйнятливості реального сектору до інновацій, а також поглиблення регіональної глобалізації, що дало змогу уточнити спрямованість дії інститутів розвитку та їхній внесок в інноваційний розвиток господарської системи.

6. Уточнено систему управління інноваційним розвитком підприємств регіону, представлену нелінійними мережевими інноваційними моделями та інтеграційними стратегіями, що включає стратегічні та тактичні методи управління з формалізацією процедур вибору інноваційних проектів та форм їх реалізації, з урахуванням ресурсного потенціалу, показників стійкості та економічної доданої вартості підприємства. Система представлена у вигляді інституційних утворень, що інтегрують наукову, інноваційну та навчальну діяльність з прямими та зворотними зв'язками з підприємствами регіону.

7. Розроблено економіко-математичні моделі управління інноваційним розвитком підприємств, в яких, на відміну від існуючих, в якості критеріальних показників використовується стійкість і приріст вартості підприємства, в якості обмеження використовуються показники його фінансового, операційного та інвестиційного ризику. На основі розроблених моделей, що мають прогностичну спрямованість, розроблено алгоритм вибору превентивних, стабілізаційних заходів.

Представлені в дисертаційній роботі наукова новизна, висновки і рекомендації є обґрунтованими, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних наукових праць вітчизняних і закордонних учених-економістів, використанням великого обсягу статистичної інформації, достатнім оприлюдненням результатів.

4. Практична значущість результатів дослідження і рекомендації щодо їх використання. Одержані результати та практичні рекомендації становлять методичну основу підвищення конкурентоспроможності регіону за допомогою побудови організаційно-економічного механізму його інноваційної трансформації. До результатів, що мають найбільше практичне значення, належать: розроблений підхід до оцінки ефективності бюджетних видатків регіону в інноваційній сфері; запропонована послідовність оцінювання та ранжування наукових компетенцій організацій регіону та визначено їх вплив на його конкурентоспроможність; сформований механізм управління інноваційною трансформацією регіону; комплекс моделей управління інноваційним розвитком підприємств за показниками конкурентоспроможності; організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємств регіону. Результати дисертаційної роботи використано у практичній діяльності ТОВ «Торговий Дім "Р-Трейд"»; ТОВ «Старвей Груп», ПВП «Союзернергоремонт», а також у освітньому процесі Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки.

5. Дискусійні положення та зауваження до роботи.

У цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, варто зупинитися на окремих положеннях, які викликають зауваження і можуть стати предметом наукової дискусії під час захисту дисертації, зокрема:

1. Концептуально логіка цього дослідження, як нам бачиться, зводиться до формування організаційно-економічного механізму щодо забезпечення конкурентоспроможності регіону на основі аналітичного дослідження його інноваційної трансформації. Тоді незрозуміло, чому в роботі відсутнє уявлення

цього загального механізму, у якому показано роль ключового елемента — механізму забезпечення конкурентоспроможності регіону? У процесі детальнішого аналізу та візуалізації загального механізму управління промисловим підприємством можна було б побачити і ключові фактори, що прямим чи опосередкованим чином впливають на конкурентоспроможність регіону, більш конкретно пов'язати ці фактори з авторським механізмом та методиками.

2. Пп. 2.3 дисертації пов'язаний з розглядом впливу наукових компетенцій організацій регіону на його конкурентоспроможність, містить докладний теоретичний огляд, відому інформацію. Не зовсім зрозуміло призначення цього розділу та його зв'язок із методиками, що розробляються, і механізмом. Як це використовується надалі в роботі?

3. У процесі формулювання наукової новизни автор об'єднує четвертий-п'ятий результати в групу «уточнено». Новизна цих результатів сумнівів не викликає, але за рівнем новизни вони можуть бути віднесені до традиційної групи «одержали подальший розвиток».

4. Основним інструментарієм дослідження складних економічних систем, до яких відноситься і промислове підприємство, автор вважає моделювання. Доведено, що нормування показників оцінки ефективності бюджетних видатків регіону в інноваційній сфері здійснюється на базі формування показників на короткостроковий та довгостроковий періоди. Однак подання формул розрахунку показників під час розробки такого підходу в тексті дисертації є зайвим, оскільки вони є загальновідомими.

5. Робота безумовно виграла б, якщо би в ній повніше було б описано цілі й задачі з розвитку підприємства у процесі забезпечення інноваційної діяльності на ньому.

Але зазначені недоліки мають непринциповий характер і не знижують загальний високий науковий рівень дисертаційної роботи, хоча і потребують додаткових пояснень.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

Аналіз наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційної роботи Бодні І. О., доводить відсутність порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації). У дисертаційній роботі є посилання на всі джерела інформації за кожним випадком використання тверджень, відомостей, ідей, розробок, статистичних даних. Дисертаційна робота відповідає нормам законодавства про авторське і суміжні права, відображає бажання автора надати достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, застосовувані методики досліджень та джерела інформації.

7. Загальні висновки і оцінка дисертації.

Дисертаційна робота Бодні І. О. виконана на достатньо високому науковому рівні, містить нові теоретичні узагальнення і методичні рекомендації, які в сукупності дозволяють вирішувати актуальне науково-прикладне завдання удосконалення стратегічного управління забезпеченням конкурентоспроможності регіону в сучасних умовах господарювання.

Актуальність теми, науковий рівень і практичне значення дисертації відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Тема дисертації відповідає спеціальності 051 Економіка. Робота характеризується послідовністю розв'язання завдань дослідження. Основні положення дослідження пройшли всі види апробації: опубліковані в наукових виданнях, упроваджені, обговорені на конференціях різних рівнів.

Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну та пройшли достатню апробацію. Зміст роботи повністю відповідає спеціальності 051 Економіка. Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Бодні І. О. «Організаційно-економічний механізм інноваційної трансформації регіону для підвищення конкурентоспроможності» є самостійним завершеним дослідженням, що відповідає чинним вимогам

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Бодня І. О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри економіки та управління
Черкаського державного
технологічного університету
Міністерства освіти і науки України

Руслан МАНН

Членська сесія
10.07.22

Григорій Шереметьєв